

**Nataliia Sarai, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
at the Department of Philosophy
and Social Sciences**
*Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

**Roman Sarai, Graduate of the First (bachelor)
Level of Higher Education**
*Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-17>

FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE: MICROECONOMIC ASPECT

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Фінансова стійкість є ключовим аспектом успішної діяльності будь-якого підприємства. Фінансово стабільна компанія спроможна витримувати фінансові виклики в умовах невизначеності та ризику конкурентного середовища та стрімко реагувати на зміни в економічному оточенні без значного погіршення її фінансового стану. Оцінка фінансової стійкості дозволяє ідентифікувати потенційні ризики та розробляти стратегії їх зменшення або управління. З огляду на це розуміння фінансової стійкості в мікроекономічному контексті допомагає приймати виважені управлінські рішення щодо стратегії фінансової діяльності фірми та можливості інвестиційних проєктів, оскільки підприємства з високим рівнем фінансової стійкості є більш привабливими для потенційних інвесторів та кредиторів.

Дослідження фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах господарювання та виявлення впливу чинників на неї знайшли свій відбиток у працях численних вітчизняних учених: А. Воронкової, А. Линьової, М. Лищенко, О. Майбороди, О. Матяш, О. Проволоцької, Р. Чемчикаленка, В. Чепка. Фінансову стійкість підприємства з позицій системного підходу порушували у своїх дослідженнях науковці А. Михалків, І. Тарасенко, О. Ярмак та низка інших. Проте аналіз опублікованих за даною тематикою наукових джерел засвідчив, що методичні та практичні напрацювання, що стосуються дослідження фінансової стійкості підприємства, її оцінки та чинників впливу, вивчені недостатньо та потребують додаткового дослідження.

Варто зауважити, що фінансова стійкість характеризується здатністю компанії своєчасно виконувати свої зобов'язання, підтримувати

стабільний рівень доходів та забезпечувати необхідний обсяг інвестицій. Визначення та оцінка фінансової стійкості дозволяють виявити слабкі сторони в управлінні фінансами та розробити заходи для їх усунення.

Ми погоджуємося з твердженням учених А. Михалків та В. Булезюк, що дефініцію фінансової стійкості слід розглядати з позиції системного підходу. На думку науковців, фінансова стійкість підприємства – це здатність підприємства в умовах мінливого середовища бізнесу функціонувати й розвиватися, досягаючи поставлених цілей із заданим інтервалом можливих відхилень, і виконувати свої зобов'язання на основі ефективного формування, розподілу та використання фінансових ресурсів [1, с. 69].

Заслужують на увагу міркування науковців І. Тарасенко та А. Сподіної щодо формалізації підходів до оцінки фінансової стійкості. В даному контексті автори виокремлюють макро-економічний та мікроекономічний підходи до формулювання категорії фінансової стійкості. Так, згідно макроекономічного підходу фінансова стійкість – це динамічна інтегральна характеристика економічної системи країни, що розвивається, за якого всі її елементи знаходяться у рівновазі, здатні протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх факторів, для збереження максимальної ефективності діяльності та забезпечення економічного зростання. Натомість мікроекономічний підхід трактує фінансову стійкість як динамічну інтегральну характеристику, що характеризує спроможність підприємства як системи трансформувати ресурси та ризики, повноцінно виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, з урахуванням інтересів груп економічного впливу [2, с. 25]. Вважаємо таке розмежування цілком аргументованим і актуальним.

Варто зазначити, що в теперішніх умовах воєнного стану та економічної кризи великого значення набуває вміння прогнозування фінансових показників на перспективу. З огляду на складні умови, у яких працюють вітчизняні підприємства, володіння інструментарієм прогнозування фінансової стійкості забезпечить їм необхідну маневреність та швидкість при прийнятті рішень фінансового характеру. Тут доречно опертися на висловлювання науковців О. Ярмака та М. Меженського, на думку яких прогнозування фінансової стійкості є основою для подальшого розвитку підприємства, а в сучасних умовах нестабільності економічної ситуації в Україні дає змогу уникнути значних втрат та підвищити конкурентоспроможність. На думку вчених, ретельний прогноз фінансових результатів діяльності підприємства та всебічна оцінка отриманих даних є важливою інформаційною основою для керівництва підприємства щодо формування і впровадження подальшої стратегії розвитку підприємства та коригування коротко-строкових планів за рахунок зміни тактичних завдань і цілей [3, с. 265].

Фінансова стійкість ґрунтується на комплексній взаємодії трьох складових: фінансової стабільності, фінансової гнучкості і фінансового потенціалу (рис. 1). Розглянемо докладніше зміст цих складових.

Рис. 1. Складові фінансової стійкості

Джерело: складено авторами на основі [1]

Фінансова стабільність є ознакою сталості фінансового стану підприємства в короткостроковому і довгостроковому періодах. Показниками, що її характеризують, є поточна й стратегічна платоспроможність підприємства.

Фінансова гнучкість характеризує адаптаційні можливості фірми в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Її варто трактувати у двох аспектах. З одного боку, гнучкість передбачає здатність підприємства до мобілізації необхідних обсягів фінансових ресурсів в обмежені терміни з метою вирішення нагальних проблем або втілення задумів. З іншого боку, фінансова гнучкість свідчить про здатність підприємства мінімізувати свої боргові зобов'язання в найкоротші терміни з метою збереження кредитоспроможності для здійснення інвестицій, а її ступінь залежить від ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Фінансовий потенціал охоплює сукупність наявних фінансових ресурсів і нереалізованих фінансових можливостей, які підприємство має змогу втілити задля забезпечення стійких темпів економічного розвитку. Разом з тим фінансовий потенціал означає здатність наявних ресурсів підприємства приносити доходи за певний момент часу. Таким чином, фінансовий потенціал характеризує ресурсні можливості розвитку підприємства.

Підсумовуючи, зауважимо, що визначення та оцінка фінансової стійкості є необхідним етапом для підтримання стабільності та забезпечення довгострокового розвитку компанії. Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість, потребують постійного моніторингу та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Література:

1. Михалків А., Булезюк В. Фінансова стійкість підприємства з позиції системного підходу. *International scientific journal «Grail of Science»*. 2023. № 33, С. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science>. (дата звернення: 14.09.2024 р.).

2. Тарасенко І. О., Сподіна А. О. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2022.

№ 12(131). С. 24–31. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20530/1/20221111_304.pdf (дата звернення: 14.09.2024 р.).

3. Ярмак О. В., Меженський М. Ю. Прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 48. С. 262–266. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/48_2020_ukr/50.pdf (дата звернення: 14.09.2024 р.).